1. 9. 2005

ID: 35655

Porušení pracovní kázně

Skutečnost, že fyzická osoba je prokuristou společnosti s ručením omezeným sama o sobě nebrání tomu, aby tato osoba navázala s touto společností pracovní poměr nebo jiný pracovní vztah, pokud jeho náplní není výkon činnosti prokuristy - totéž platí i obráceně - dosavadní existence pracovněprávního vztahu mezi fyzickou osobou a společností nebrání tomu, aby se tato fyzická osoba stala prokuristou téže společnosti. Obsah takového jiného pracovněprávního vztahu však nemůže být shodný s obsahem činnosti prokuristy, ale může se týkat jen činnosti od práce prokuristy odlišné.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 21 Cdo 1269/2003, ze dne 18.12.2003)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobkyně Ing. H. W., zastoupené advokátkou, proti žalované S. – E., spol. s r. o., zastoupené advokátkou, o neplatnost okamžitého zrušení pracovního poměru a o 81.767,- Kč s příslušenstvím, vedené u Obvodního soudu pro Prahu 8 pod sp. zn. 26 C 283/98 a 26 C 291/98, o dovolání žalobkyně proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 25. října 2002, č.j. 35 Co 335/2002-212, ve znění usnesení ze dne 18. února 2003, č.j. 35 Co 335/2002-225, tak, že rozsudek městského soudu se zrušuje a věc se vrací Městskému soudu v Praze k dalšímu řízení.

Z odůvodnění :

Dopisem ze dne 1. 9. 1998 žalovaná sdělila žalobkyni, že s ní ruší „s okamžitou účinností pracovní poměr, který byl naposledy změněn pracovní smlouvou ze dne 29. 5. 1998“. Důvod k tomuto opatření spatřovala v tom, že žalobkyně dne 3. 8. 1998 „naprosto svévolně, neoprávněně a v hrubém rozporu se zájmy zaměstnavatele vybrala z účtu firmy částku 54.652,- Kč pro své vlastní potřeby“. Jedná se o právní úkon, který nejenom není spojen s provozem podniku (§ 14 odst. 1 obch. z.), ale právě naopak jeho zájmy – a to nejenom finanční – hrubě poškozuje.

Žalobkyně se domáhala žalobou ze dne 28. 9. 1998 (vedenou u Obvodního soudu pro Prahu 8 pod sp. zn. 26 C 283/98 a změněnou v řízení před soudem prvního stupně) a žalobou ze dne 1. 10. 1998 (vedenou u Obvodního soudu pro Prahu 8 pod sp. zn. 26 C 291/98), aby bylo určeno, že okamžité zrušení pracovního poměru dané žalovanou žalobkyni dne 1. 9. 1998 je neplatné a aby jí žalovaná zaplatila 144.872,- Kč s 23% úrokem z prodlení ročně od 28. 9. 1998 do zaplacení. Žalobu odůvodňovala zejména tím, že uvedené okamžité zrušení pracovního poměru je neplatné proto, že oprávnění k výběru z účtu žalované dne 3. 8. 1998 vyplývalo nejen z její funkce obchodní ředitelky společnosti, nýbrž i z funkce prokuristky, kdy byla oprávněna nakládat s finančními prostředky na účtu společnosti bez jakéhokoli omezení. Žalovaná jí navíc za měsíc srpen 1998 nevyplatila příslušnou mzdu.

Obvodní soud pro Prahu 8 (poté, co usnesením ze dne 27. 5. 1999 řízení vedená pod sp. zn. 26 C 283/98 a 26 C 291/98 spojil ke společnému projednání a rozhodnutí) rozsudkem ze dne 29. 9. 1999, č.j. 26 C 291/98-76, určil, že okamžité zrušení pracovního poměru dané žalovanou žalobkyni dne 1. 9. 1998 je neplatné, žalované uložil zaplatit žalobkyni 81.767,- Kč s 23% úrokem z prodlení od 28. 9. 1998 do zaplacení, žalobu o zaplacení částky 63.075,- Kč s příslušenstvím zamítl a rozhodl, že žalovaná je povinna zaplatit na nákladech řízení žalobkyni 39.050,- Kč k rukám advokátky a „Českému státu“ 500,- Kč do pokladny Obvodního soudu pro Prahu 8. Po provedeném dokazování dospěl k závěru, že žalobkyně v době, kdy provedla výběr z účtu žalované, vykonávala funkci obchodní ředitelky a zároveň byla i prokuristkou a byla tak zmocněna ke všem právním úkonům, k nimž dochází při provozu podniku. Proto se jednáním uvedeným v okamžitém zrušení pracovního poměru nemohla dopustit zvlášť hrubého porušení pracovní kázně. Navíc okamžité zrušení pracovního poměru považoval soud prvního stupně zčásti za neplatné podle ustanovení § 242 odst. 1 písm. b) zák. práce pro jeho nesrozumitelnost, týkající se sdělení, že se „tím ruší s okamžitou účinností pracovní poměr, který byl naposledy změněn pracovní smlouvou z 29. 5. 1998“, neboť naposledy uvedeného dne ke změně pracovní smlouvy dohodou účastníků nedošlo.

K odvolání žalované Městský soud v Praze usnesením ze dne 9. 2. 2000, č.j. 35 Co 53/2000-116, rozsudek soudu prvního stupně ve vyhovujících výrocích o věci samé a ve výrocích o náhradě nákladů řízení zrušil a věc v tomto rozsahu vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení. Vytknul soudu prvního stupně, že při jednáních konaných dne

25. 2. 1999, 14. 4. 1999 a 27. 5. 1999 jednal ve věci samosoudce a nikoli senát, ač se jednalo o pracovní věc. Při jednání dne 29. 9. 1999, při kterém byl vyhlášen napadený rozsudek, sice jednal senát, ale rozhodující důkazy nebyly opakovány a provedeny před senátem. Ve věci tak rozhodl nesprávně obsazený soud.

Obvodní soud pro Prahu 8 rozsudkem ze dne 29. 3. 2000, č.j. 26 C 291/98-136, určil, že okamžité zrušení pracovního poměru dané žalovanou žalobkyni dne 1. 9. 1998 je neplatné, uložil žalované zaplatit žalobkyni 81.767,- Kč s 23% úrokem z prodlení od 28. 9. 1998 do zaplacení a rozhodl, že žalovaná je povinna zaplatit na nákladech řízení žalobkyni 39.625,- Kč k rukám advokátky a 500,- Kč „státu do pokladny Obvodního soudu pro Prahu 8“. Znovu dospěl k závěru, že v době, kdy žalobkyně učinila výběr z účtu žalované, pro který s ní byl okamžitě zrušen pracovní poměr, vykonávala pro žalovanou nejen funkci obchodní ředitelky, ale byla též prokuristkou, která byla ve smyslu § 14 obchodního zákoníku oprávněna ke všem právním úkonům, k nimž dochází při provozu podniku. Proto se uvedeným výběrem nemohla dopustit porušení pracovní kázně. Nadále také považoval okamžité zrušení pracovního poměru zčásti za neplatné pro jeho nesrozumitelnost, týkající se sdělení, že se „tím ruší s okamžitou platností pracovní poměr, který byl naposled změněn pracovní smlouvou z 29. 5. 1998“, neboť ke změně pracovní smlouvy ke dni 29. 5. 1998 mezi účastníky nedošlo.

K odvolání žalované Městský soud v Praze usnesením ze dne 14. 11. 2000, č.j. 35 Co 432/2000-161, rozsudek soudu prvního stupně zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Vytknul soudu prvního stupně, že jeho skutková zjištění jsou nepřehledná a nesrozumitelná, což se týká i právního hodnocení věci, takže nelze zjistit, co chtěl soud prvního stupně například vyslovit větou: „nejednalo se tedy o jmenování žalobkyně do funkce obchodní ředitelky podle ustanovení § 27 odst. 4, 5 zák. práce, neboť v případě jmenování některého z dosavadních zaměstnanců zaměstnavatele dochází jmenováním pouze ke změně druhu práce“. Z logiky dokazování a hodnocení důkazů podle odvolacího soudu vyplývá, že je na soudu, aby se nejprve zabýval platností okamžitého zrušení pracovního poměru jako právního úkonu z hlediska splnění všech náležitostí, a teprve v případě jejich splnění otázkou, zda došlo k jednání, které je zaměstnavatelem uváděno jako důvod okamžitého zrušení pracovního poměru. Protože soud prvního stupně v daném případě postupoval zcela opačně, neboť nejprve hodnotil otázku skutku a teprve v závěru se zabýval otázkou platnosti okamžitého zrušení pracovního poměru, je jeho rozsudek nepřezkoumatelný a nesrozumitelný. Uložil soudu prvního stupně, aby se znovu věcí zabýval, a teprve zjistí-li, že okamžité zrušení pracovního poměru má všechny zákonem požadované náležitosti právního úkonu, bude se zabývat otázkou, zda došlo ke skutku, uplatněnému žalovanou jako důvod okamžitého zrušení pracovního poměru, a mzdovými nároky žalobkyně.

Obvodní soud pro Prahu 8 rozsudkem ze dne 14. 1. 2002, č.j. 26 C 291/98-193, zamítl žalobu na určení, že okamžité zrušení pracovního poměru dané žalovanou žalobkyni dne 1. 9. 1998 je neplatné, uložil žalované zaplatit žalobkyni 81.767,- Kč s 23% úrokem z prodlení od 28. 9. 1998 do zaplacení a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení a že žalobkyně i žalovaná jsou povinny zaplatit každá „státu částku 250,- Kč a to na účet Obvodního soudu pro Prahu 8“. Po provedeném dokazování dospěl k závěru, že okamžité zrušení pracovního poměru ze dne 1. 9. 1998 má veškeré náležitosti, neboť je z něj patrno, komu „je adresováno“, od koho „je adresováno“, co je důvodem okamžitého zrušení pracovního poměru a tento důvod je také přesně popsán. Skutečnost, že je v něm uvedeno, že se ruší pracovní poměr, který byl naposledy změněn pracovní smlouvou ze dne 29. 5. 1998, nečiní dle jeho názoru okamžité zrušení pracovního poměru neplatným, neboť oba účastníci věděli, o co v okamžitém zrušení pracovního poměru jde. Při posuzování jednání žalobkyně (výběru peněz z účtu žalované), jež bylo důvodem okamžitého zrušení pracovního poměru, dospěl k závěru, že i s ohledem na to, že měla žalobkyně zřízenu prokuru, došlo jejím jednáním k porušení pracovní kázně zvlášť hrubým způsobem. Žalobkyně totiž s tímto svým jednáním posečkala až do doby, kdy jednatel žalované odcestoval na dovolenou, a teprve poté šla peníze jako doplatek na svůj plat vybrat. Žalobkyni bylo známo, že podklady pro výpočet mezd provádí a připravuje toliko tehdy, jestliže jednatel není ve společnosti přítomen; mimo to je i prokurista povinen jednat v zájmu společnosti, přičemž zájmem společnosti bylo žalobkyni mzdu upravit, resp. snížit, a proto její jednání bylo v rozporu se zájmem společnosti (nárok na doplatek mzdy za měsíc srpen 1998 shledal důvodným).

K odvolání žalobkyně Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 25. 10. 2002, č.j. 35 Co 335/2002-212, ve znění usnesení ze dne 18. 2. 2003, č.j. 35 Co 335/2002-225, rozsudek soudu prvního stupně v napadeném zamítavém výroku o určení neplatnosti okamžitého zrušení pracovního poměru a ve výrocích o nákladech řízení potvrdil; žalobkyni uložil zaplatit žalované na náhradě nákladů odvolacího řízení 6.350,- Kč na účet její „právní zástupkyně“. Vycházel z toho, že žalobkyně pracovala od 3. 3. 1997 u žalované ve jmenované funkci obchodního ředitele [§ 27 odst. 5 písm. a) bod 1. zák. práce] a že z této funkce nebyla odvolána ke dni 1. 6. 1998, neboť žalovaná neprokázala, že by žalobkyni bylo odvolání z funkce doručeno; žalobkyně tedy nadále i po 1. 6. 1998 působila ve funkci obchodního ředitele a zároveň jako prokuristka žalované. Také odvolací soud považoval okamžité zrušení pracovního poměru za dostatečně určité a srozumitelné. Shodně se soudem prvního stupně rovněž dovodil, že jednání, jež bylo důvodem pro okamžité zrušení pracovního poměru, představuje zvlášť hrubé porušení pracovní kázně. Žalobkyně totiž při výběru

hotovosti využila svého postavení ve vedoucí funkci žalované, aby uspokojila svůj vlastní nárok. Při tomto jednání postupovala proti vůli žalované, reprezentované jednatelem společnosti jako statutárním orgánem. Jako vedoucí pracovnice měla žalobkyně možnost disponovat s účtem žalované. Počínala si však svévolně, aby uspokojila vlastní nárok, k čemuž mohla sáhnout díky svému funkčnímu postavení u žalované.

V dovolání proti rozsudku odvolacího soudu žalobkyně namítá, že soudy obou stupňů pochybily, jestliže v rámci svých úvah nedokázaly rozlišit dva na sobě nezávisle existující právní vztahy, a to vztah pracovněprávní jako závislý výkon práce a vztah obchodněprávní jako výkon činnosti zastupovat podnikatele přímo ze zákona, tedy činit jménem podnikatele veškeré úkony, k nimž při provozu podniku obvykle dochází. Připomíná, že důvodem k okamžitému zrušení pracovního poměru byla její činnost v souvislosti s výběrem doplatku mzdy zaměstnanci, která je zcela jednoznačně hodnocena a spojována s výkonem funkce prokuristy, tedy s činností spojenou s provozem podniku, jak vyplývá z ustanovení § 14 odst. 1 obch. zák. Výběr hotovosti byl uskutečněn výhradně z titulu funkce prokuristy, který má zmocnění ke všem právním úkonům, k nimž dochází při provozu podniku. Pojem porušení pracovní kázně zvlášť hrubým způsobem je kategorií výhradně pracovněprávních vztahů a nelze jej na projednávaný případ aplikovat. Zásadní právní význam dovoláním napadeného rozhodnutí spatřuje v posouzení zákonného zmocnění prokuristy, ochrany zaměstnavatelů neplnících své závazky z pracovněprávních vztahů a toho, zda obchodněprávní úkon může být důvodem rozvázání pracovního poměru. Navrhla, aby dovolací soud zrušil rozsudek odvolacího soudu i rozhodnutí soudu prvního stupně a aby věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Žalovaná navrhla, aby dovolání bylo zamítnuto, neboť žalobkyně jednala nikoliv jako prokuristka, když z titulu výkonu této funkce jí nenáleželo žádné finanční ohodnocení, ale jako zaměstnanec, kterému jeho pracovní zařazení umožnilo „vzít zákon do svých rukou“. V případě žalobkyně nelze oddělovat skutečnost, že měla přístup k bankovnímu účtu žalované, od skutečnosti, že šlo o jí tvrzený nárok na vyšší mzdu.

Nejvyšší soud ČR jako soud dovolací (§ 10a o.s.ř.) po zjištění, že dovolání proti pravomocnému rozsudku odvolacího soudu bylo podáno ve lhůtě uvedené v ustanovení § 240 odst. 1 o.s.ř., k tomu oprávněným subjektem (účastníkem řízení), se nejprve zabýval otázkou, zda dovolání směřuje proti rozhodnutí, proti němuž je tento mimořádný opravný prostředek přípustný.

Dovoláním lze napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští (§ 236 odst. 1 o.s.ř.).

Dovolání je přípustné proti rozsudku odvolacího soudu, jímž bylo změněno rozhodnutí soudu prvního stupně ve věci samé [§ 237 odst. 1 písm. a) o.s.ř.], jímž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, kterým soud prvního stupně rozhodl ve věci samé jinak než v dřívějším rozsudku proto, že byl vázán právním názorem odvolacího soudu, který dřívější rozhodnutí zrušil [§ 237 odst. 1 písm. b) o.s.ř.], a jímž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, jestliže dovolání není přípustné podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. b) o.s.ř. a dovolací soud dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí má ve věci samé po právní stránce zásadní význam [§ 237 odst. 1 písm. c) o.s.ř.]. Dovolání však přípustné není ve věcech, v nichž dovoláním dotčeným výrokem bylo rozhodnuto o peněžitém plnění nepřevyšujícím 20.000,- Kč a v obchodních věcech 50.000,- Kč; k příslušenství pohledávky se přitom nepřihlíží [§ 237 odst. 2 písm. a) o.s.ř.] a ve věcech upravených zákonem o rodině, ledaže jde o rozsudek o omezení nebo zbavení rodičovské zodpovědnosti nebo pozastavení jejího výkonu, o určení (popření) rodičovství nebo o nezrušitelné osvojení [§ 237 odst. 2 písm. b) o.s.ř.].

Žalobkyně dovoláním napadá rozsudek odvolacího soudu, jímž byl potvrzen rozsudek soudu prvního stupně ve věci samé. Soud prvního stupně přitom v tomto rozsudku ze dne 14. 1. 2002, č.j. 26 C 291/98-193, rozhodl jinak než ve svém dřívějším rozsudku ze dne 29. 3. 2000, č.j. 26 C 291/98-136, který byl usnesením odvolacího soudu ze dne 14. 11. 2000, č.j. 35 Co 432/2000-161, zrušen.

Ze znění ustanovení § 237 odst. 1 písm. b) o.s.ř. vyplývá, že dovolání je podle tohoto ustanovení přípustné jen tehdy, je-li mezi novým rozsudkem soudu prvního stupně a právním názorem odvolacího soudu, který jeho dřívější rozhodnutí zrušil, příčinná souvislost potud, že právě právní názor odvolacího soudu byl jedině a výhradně určujícím pro nové rozhodnutí věci soudem prvního stupně. Tak tomu je u názoru na právní posouzení věci (u názoru na to, jaký právní předpis má být ve věci aplikován, popř. jak má být právní předpis vyložen). Právním názorem významným z hlediska ustanovení § 237 odst. 1 písm. b) o.s.ř. nejsou pokyny odvolacího soudu k doplnění řízení, jestliže byl rozsudek soudu prvního stupně zrušen pro neúplnost skutkových zjištění, pokyny k odstranění procesních vad, popřípadě jiné pokyny o tom, jak má soud prvního stupně dále postupovat po procesní stránce; takovýto právní názor totiž žádným způsobem neusměrňuje soud prvního stupně v tom, jak má věc v novém rozsudku rozhodnout.

Z porovnání právního názoru soudu prvního stupně vyjádřeného v rozsudku ze dne 14. 1. 2002, č.j. 26 C 291/98-193, se závěry odvolacího soudu vyslovenými v jeho usnesení ze dne 14. 11. 2000, č.j. 35 Co 432/2000-161, vyplývá, že názor odvolacího soudu nebyl pro nové rozhodnutí soudu prvního stupně určující. Odvolací soud totiž usnesením ze dne 14. 11. 2000, č.j. 35 Co 432/2000-161, zrušil rozsudek soudu prvního stupně proto, že jeho rozhodnutí bylo „nepřezkoumatelné pro nesrozumitelnost“, a proto, že se soud „nezabýval skutečnostmi rozhodnými pro posouzení věci“. Při novém rozhodování věci tedy právní názor odvolacího soudu neměl a ani nemohl mít vliv na její posouzení (pro objasnění toho, zda jednání vytknuté žalobkyni v okamžitém zrušení pracovního poměru ze dne 1. 9. 1998 představuje zvlášť hrubé porušení pracovní kázně) soudem prvního stupně. Závěr soudu prvního stupně obsažený v jeho rozsudku ze dne 14. 1. 2002, č.j. 26 C 291/98-193, o tom, že se žalobkyně dopustila zvlášť hrubého porušení pracovní kázně, nevyplynul z toho, že by jeho posouzení věci bylo usměrněno zrušovacím usnesením odvolacího soudu; k odlišnému rozhodnutí dospěl soud prvního stupně na základě provedených důkazů a jejich zhodnocení. Dovolání proti rozsudku odvolacího soudu tedy nemůže být přípustné podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. b) o.s.ř., ale jen při splnění předpokladů uvedených v ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o.s.ř.

Podle ustanovení § 237 odst. 3 o.s.ř. rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam [odstavec 1 písm. c)] zejména tehdy, řeší-li právní otázku, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo která je odvolacími soudy nebo dovolacím soudem rozhodována rozdílně, nebo řeší-li právní otázku v rozporu s hmotným právem.

Předpokladem přípustnosti dovolání ve smyslu ustanovení § 237 odst. 3 o.s.ř. je tedy závěr dovolacího soudu, že rozhodnutí odvolacího soudu, popřípadě konkrétní v něm řešená otázka, má po právní stránce zásadní význam. Otázku, zda dovoláním napadené rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam, dovolací soud řeší jako otázku předběžnou (nevydává ohledně ní žádné rozhodnutí) a jeho kladně vyjádřeným závěrem se podané dovolání stává přípustným.

Rozhodnutí odvolacího soudu, které má po právní stránce zásadní význam, je pouze takové, v němž odvolací soud řešil právní otázku, která byla v projednávané věci pro rozhodnutí sporu mezi účastníky určující (tento předpoklad nesplňuje situace, kdy řešení příslušné právní otázky se nemůže projevit v poměrech dovolatele, tedy, zůstane-li jeho postavení vůči druhé straně sporu nezměněno), přičemž současně musí být splněna podmínka, že právní význam rozhodnutí se dotýká rozhodovací činnosti soudů vůbec (má obecný dopad na případy obdobné povahy).

Protože dovolací soud je při přezkoumávání dovoláním napadeného rozhodnutí vázán uplatněnými dovolacími důvody (§ 242 odst. 3 věta první o.s.ř.), může přípustnost dovolání z hlediska ustanovení § 237 odst. 3 o.s.ř. zkoumat pouze ohledně těch právních otázek, které v dovolání dovolatel označil.

Dovolatelkou předestřená právní otázka, zda porušení povinností vyplývajících z postavení prokuristy v obchodní společnosti může být důvodem k okamžitému zrušení pracovního poměru, která měla pro rozhodnutí ve věci určující význam, dosud nebyla v rozhodování dovolacího soudu vyřešena. Dovolací soud proto dospěl k závěru, že dovolání proti rozsudku odvolacího soudu je přípustné podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o.s.ř.

Po přezkoumání rozsudku odvolacího soudu ve smyslu ustanovení § 242 o.s.ř., které provedl bez jednání (§ 243a odst. 1 věta první o.s.ř.), Nejvyšší soud ČR dospěl k závěru, že dovolání je opodstatněné.

Projednávanou věc je třeba i v současné době posuzovat – vzhledem k tomu, že okamžité zrušení pracovního poměru bylo žalobkyni doručeno dne 1. 9. 1998 – podle zákona č. 65/1965 Sb., zákoníku práce, ve znění do 30. 9. 1999, tj. do dne než nabyl účinnosti zákon č. 167/1999 Sb., kterým se mění zákon č. 1/1991 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 9/1991 Sb., o zaměstnanosti a působnosti orgánů České republiky na úseku zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 368/1992 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 65/1965 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů – dále jen „zák. práce“.

Z hlediska skutkového stavu bylo v projednávané věci zjištěno (skutková zjištění v tomto směru dovolatelka nenapadá), že žalobkyně pracovala u žalované ve funkci „obchodní ředitelky firmy“. Od 7. 5. 1997 byla zapsána do obchodního rejstříku jako prokuristka žalované (s oprávněním za společnost jednat a za ni podepisovat). Dne 3. 8. 1998 vybrala žalobkyně z účtu žalované částku 54.652,- Kč. Pro toto jednání s ní žalovaná dopisem ze dne 1. 9. 1998 okamžitě zrušila pracovní poměr podle ustanovení § 53 odst. 1 písm. b) zák. práce.

Podle ustanovení § 53 odst. 1 písm. b) zák. práce zaměstnavatel může zrušit pracovní poměr okamžitě jen výjimečně a to pouze tehdy, porušil-li zaměstnanec pracovní kázeň zvlášť hrubým způsobem.

Povinnost dodržovat pracovní kázeň patří k základním povinnostem zaměstnance, vyplývajícím z pracovního poměru (srov. § 35 odst. 1 písm. b) zák. práce) a spočívá v plnění povinností, které jsou stanoveny právními předpisy (zejména ustanoveními § 73, 74 a § 75 zák. práce), pracovním řádem, pracovní smlouvou nebo pokynem nadřízeného vedoucího zaměstnance. Má-li být porušení pracovní kázně právně postižitelné jako důvod k rozvázání pracovního poměru ze strany zaměstnavatele, musí být porušení pracovních povinností zaměstnancem zaviněno (alespoň z nedbalosti) a musí dosahovat určitý stupeň intenzity.

Porušením pracovní kázně se rozumí zaviněné porušení pracovních povinností, které jsou pracovníku stanoveny právními předpisy, pracovním řádem, pracovní smlouvou nebo pokynem přímo nadřízeného vedoucího zaměstnance. Jednotícím kritériem pro všechny druhy těchto povinností, jejichž porušení může být důvodem k rozvázání pracovního poměru, však je, že vyplývají z pracovního poměru nebo jiného pracovněprávního vztahu k zaměstnavateli; závadné chování zaměstnance, jímž nebyly porušeny povinnosti z pracovněprávního vztahu, nemůže být posouzeno jako porušení pracovní kázně. Jinak řečeno, porušení pracovní kázně se může zaměstnanec dopustit jen jednáním při plnění pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s ním.

Podle ustanovení § 14 odst. 1 obch. zák. prokurou zmocňuje podnikatel prokuristu ke všem právním úkonům, k nimž dochází při provozu podniku, i když se k nim jinak vyžaduje zvláštní plná moc. Prokuru lze udělit jen fyzické osobě.

Společnost s ručením omezeným jako právnická osoba je podnikatelem [srov. § 2 odst. 2 písm. a) a § 3 odst. 1 písm. a) obch.zák.].

Prokura je zvláštním druhem plné moci, kterou může udělit jen podnikatel. Vztah mezi prokuristou a podnikatelem, jde-li o prokuru, nemůže být vztahem pracovněprávním. Funkce prokuristy totiž není druhem práce ve smyslu ustanovení § 29 odst. 1 písm. a) zák. práce a vznik a zánik tohoto právního vztahu není ani upraven pracovněprávními předpisy; řídí se ustanoveními obchodního zákoníku, případně obsahem společenské smlouvy. Právní předpisy však nebrání tomu, aby jiné činnosti pro tutéž obchodní společnost (společnost s ručením omezeným) vykonávaly fyzické osoby na základě pracovněprávních vztahů.

Skutečnost, že fyzická osoba je prokuristou společnosti s ručením omezeným sama o sobě nebrání tomu, aby navázala s touto společností pracovní poměr nebo jiný pracovní vztah, pokud jeho náplní není výkon činnosti prokuristy. Stejné však platí obráceně - dosavadní existence pracovněprávního vztahu mezi fyzickou osobou a společností nebrání tomu, aby se tato fyzická osoba stala prokuristou téže společnosti. I když je fyzická osoba jako prokurista společnosti oprávněna za ni jednat, jde – jak výše uvedeno – o rozdílné subjekty práva, mezi nimiž může být uzavřena smlouva směřující ke vzniku pracovního poměru; pracovní smlouva může například vymezit druh práce prokuristy ve společnosti nebo stanovit další práva a povinnosti toho, kdo byl ustaven prokuristou, a takový právní úkon není neplatný podle ustanovení § 242 odst. 1 písm. a) zák. práce, neboť se svým obsahem ani účelem nepříčí zákonu, neobchází jej a ani se jinak nepříčí zájmu společnosti. Takový pracovní vztah však může být navázán i pro činnosti zcela odlišné od činnosti prokuristy. Podstatné je, že obsah takového pracovněprávního vztahu nemůže být shodný s obsahem činnosti prokuristy, ale může se týkat jen činnosti od práce prokuristy odlišné (srov. obdobně o postavení jednatele rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 21. 4. 1993, sp. zn. 6 Cdo 108/92, uveřejněný ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, ročník 1995, pod pořadovým číslem 13 nebo rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 17. 11. 1998, sp.zn. 21 Cdo 11/98, uveřejněný ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, ročník 1999, pod pořadovým číslem 63).

V projednávané věci bylo prokázáno, že žalobkyně zastávala u žalované funkci obchodní ředitelky a zároveň byla též prokuristkou. Odvolací soud při posuzování, zda žalobkyně jednáním uvedeným v okamžitém zrušení pracovního poměru ze dne 1. 9. 1998 („dne 3. 8. 1998 vybrala z účtu firmy částku 54.652,- Kč“ – jen tento úkon je jí vytýkán) porušila pracovní kázeň, nerozlišil, zda se žalobkyně tohoto jednání dopustila jako obchodní ředitelka nebo jako prokuristka žalované. Vzhledem k tomu, že, jak výše uvedeno, pouze funkce obchodní ředitelky (nikoli funkce prokuristky) mohla být vykonávána v pracovním poměru, mohla žalobkyně porušit pracovní kázeň jedině v případě, že tak učinila při výkonu funkce obchodní ředitelky (že porušila povinnost z této funkce vyplývající).

Protože právní názor, na němž odvolací soud založil svůj rozsudek (že žalobkyně porušila pracovní kázeň porušením povinnosti vyplývající z jakékoli její vedoucí funkce), není správný, spočívá rozsudek odvolacího soudu na nesprávném právním posouzení věci. Nejvyšší soud ČR jej proto zrušil (§ 243b odst. 2 část věty za středníkem o.s.ř.) a věc vrátil Městskému soudu v Praze k dalšímu řízení (§ 243b odst. 3 věta první o.s.ř.).

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- Plat
- Podnájem bytu (exkluzivně pro předplatitele)
- Pojištění (exkluzivně pro předplatitele)
- Předkupní právo (exkluzivně pro předplatitele)
- Restituce (exkluzivně pro předplatitele)
- Spotřebitel (exkluzivně pro předplatitele)
- Odporová žaloba
- Autonomie vůle (exkluzivně pro předplatitele)
- Správní žaloba a trestní rozsudek
- Střídavá péče (exkluzivně pro předplatitele)
- Styk dítěte s rodičem (exkluzivně pro předplatitele)